A PROBLEMATIC STRUCTURE: ”ÎN JURU-MI”

Cristina Corla (Hanț), PhD Student, ”Aurel Vlaicu” State University of Arad

Abstract: This paper aims at examining a lack of update of the genitive prepositional government, namely the constructions consisting of a preposition in the genitive followed by a pronominal clitic in the dative. The first part of our study focuses on the specific grammatical features of the analyzed structure - the association between a prepositional phrase with a genitive government and a pronominal clitic in the dative, the double meaning: the possessive one (imposed by the personal pronoun) and the locative one (required by the prepositional phrase), the presence of the hyphen which connects the unstressed form of the pronoun and the phrase, which is a syntactic group centre. The second part includes an overview of the previous analyses. The last part represents a suggestion of "reading" the structure from the point of view of the generative grammar - we will prove that the syntactic group subject to analysis has double morphological characteristics - it behaves both as a prepositional group (a unitary meaning, coerciveness of the dominated term, fixed word order, the nature of syntactic island, etc,), and as a nominal group (the possessive meaning, the elimination of the "article" from the structure of the phrase).

Keywords: preposition, prepositional phrase, case, syntactic island, pronominal clitic

1. Structura „în juru-mi” – particularități gramaticale

Specificul structurii analizate constă în asocierea atipică a unei locuțiuni prepoziționale ce impune cazul genitiv, cu un clitic pronominal de dativ. Legătura dintre cele două elemente se stabilește obligatoriu prin cratimă. Privită îndeaproape, construcția ridică o serie de întrebări atât în ceea ce privește funcționalitatea locuțiunii prepoziționale, cât și în ceea ce privește rolul pronumelui personal.

Pentru a evidenția abaterea de la regula regimului prepozițional, vom lua ca punct de reper comportamentul prototipic al locuțiunii prepoziționale analizate. Provenită din locuțiune adverbială (*în jur*), având în componență un formant omonim cu articolul hotărât (*în juru**l***), locuțiunea prepozițională supusă analizei poate guverna numai un nominal, căruia îi impune restricții gramaticale și rol tematic. Dacă nominalul este un substantiv, acesta va avea obligatoriu formă articulată (direct sau indirect): *În jurul case**i** creșteau brazi. În jurul noi**i** case creșteau*

BDD-V1640 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

brazi.[1] De asemenea, locuțiunea dirijează forma gramaticală a nominalului, impunând cazul genitiv: *S-au adunat* ***în jurul candidatului/lui/celor doi/unuia dintre ei/aceluia*** etc. Rolul tematic impus este fie Locativ (*Nu mai vedea nimic* ***în jurul ei***.), fie Temporal (*Ne întâlnim* ***în jurul Crăciunului***.). Un alt specific al grupului prepoziţional îl reprezintă topica fixă – locuțiunea prepozițională de genitiv stă întotdeauna înaintea termenului regizat: **Crăciunului în jurul ne întâlnim.* Grupul prepoziţional formează o insulă sintactică, rezistentă la diferitele transformări. Sunt permise însă inserări ale determinanților între locuțiunea prepoziţinală-centru de grup şi termenul dominat: *Au căutat lucrurile pierdute doar în jurul* ***acelor*** *clădiri.*

Revenind la structura analizată, se poate observa că locuțiunea prepozițională nu mai impune cazul genitiv – singurele forme de pronume personal în genitiv, recunoscute de gramaticile oficiale sunt *lui/ei/lor*. Se ştie că, în limba română, paradigma pronumelui personal este defectivă – pronumele personal nu are forme la persoana întâi şi a doua în cazul genitiv. Totodată, sensul locativ al prepoziției pare să fie în contradicție cu sensul posesiv al pronumelui.

Considerăm că lectura acestei construcții are implicații multiple în analiza şi interpretarea gramaticală: fie considerăm că valențele locuțiunii prepoziționale nu se mai actualizează (situație în care se poate vorbi de anularea/suspendarea regimului prepoziţional şi trebuie pusă în discuție calitatea de grup prepoziţional a construcției), fie admitem teoria regimului mobil al prepoziției în limba română (aceeași prepoziție poate impune genitiv/dativ/acuzativ în funcție de termenul pe care îl domină), fie reevaluăm statutul prepozițiilor şi locuțiunilor cu regim de genitiv (din cauza formei „articulate", păstrează valențe substantivale).

2. Interpretări anterioare

Am organizat explicațiile date abaterii în trei categorii: teorii care susțin ideea regimului multiplu al prepoziției în limba română, teorii ce reconsideră paradigma cazuală a pronumelui personal, respectiv teorii care admit că regimul prepoziţional de genitiv se poate anula, atunci când termenul dominat stă în alt caz decât genitivul.

2.1. Regimul prepoziţional mobil

În primele gramatici academice, se vorbește despre regimul prepoziţional de genitiv, dar se admite că, în anumite condiții sintactice, prepozițiile „se pot construi" cu un adjectiv posesiv în acuzativ (*contra noastră, înaintea noastră, din pricina noastră*), sau cu „pronume personal în dativ, formă neaccentuată, cu valoare posesivă" (*înainte-ţi, împotrivă-ţi, în faţă-i*) (GLR I 1966: 327). Interpretarea este preluată în gramaticile de autor (Hristea 1981, Avram 1986, Mihuț 1995, 1996, 2007) şi în manualele şcolare: „Cer cazul dativ înaintea unui pronume personal (în juru-*mi*) şi cazul acuzativ înaintea unui adjectiv pronominal posesiv (în jurul *său*)" (Crișan, Dobra, Sâmihăian 2013: 162). Teoria regimului prepoziţional multiplu este formulată explicit de

[1] În situațiile în care substantivul se asociază cu un determinant neflexibil, antepus, regimul prepoziţional de genitiv este blocat la nivelul formei, prin inserarea prepoziției funcționale (*a, la*), urmate de nominal în acuzativ: *În jurul a doi plopi a crescut iarbă.* În schimb, sensul relației de genitiv se păstrează, dată fiind posibilitatea echivalării construcției cu structură în genitiv: *În jurul celor doi plopi a crescut iarbă.*

BDD-V1640 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

Rădulescu (1995: 10): „[...] au regim mobil, ceea ce înseamnă că pot cere cazuri diferite în funcție de partea de vorbire cu care se combină.”. Alexandru Metea (2003: 139-140) susține că prepozițiile pot impune mai multe cazuri: „Unele prepoziții și locuțiuni prepoziționale își pot schimba regimul cazual: cele care cer cazul genitiv pot fi urmate de pronume în cazul dativ, forme neaccentuate (*înaintea-mi, în fața-i* etc.) sau de adjective pronominale posesive în cazul acuzativ (*înaintea noastră, în fața voastră* etc.).”.

Gramaticile academice actuale acceptă implicit abaterea de la normă. În GALR I 2008, se observă că pronumele cu formă neaccentuate în dativ pot avea ca suport sintactic prepoziții cu regim de genitiv. Regimul prototipic de genitiv al prepozițiilor și locuțiunilor prepoziționale (*înaintea, contra, împotriva, în jurul, în fața* etc.) este argumentat prin imposibilitatea asocierii cu un clitic de dativ formă accentuată:

> Aceste cazuri (dativ şi genitiv n.n.) sunt realizate prin forme omonime în flexiunea substantivului şi a celor mai multe pronume. Faptul că în contextul unor prepoziții precum *deasupra, îndărătul, înaintea (înaintea lor/elevilor)* nu poate apărea forma de dativ a pronumelui personal (**înaintea mie*) permite interpretarea ca genitiv a formei substantivului. (GALR I 2008: 613).

În GBLR 2010, se face distinția dintre formele de pronume care au drept centru locuțiunile adverbiale – forma acestora este „nearticulată” – și structurile care depind de prepoziții/locuțiuni prepoziționale – cu formă „articulată: „Argumentul care conduce la această interpretare este paralelismul dintre construcțiile: *Îmi stă împotrivă. – Împotrivă-mi se ridicaseră mulți., A ieșit înainte-mi.,* care evidențiază «autonomia» formei «articulate» (posibilitatea de a apărea și singură), de unde și interpretarea adverbială.”(p. 308). În aceeași lucrare, se precizează faptul că structura cu clitic de dativ este „savantă” și, de aceea, se întâlnește rar în limba română contemporană. Interpretarea atomizată duce la atribuirea a două funcții sintactice în cadrul aceloraşi construcții. Astfel, se apreciază că pronumele personal îndeplinește funcție sintactică de complement indirect atunci când are ca suport un adverb/locuțiune adverbială, dar întregul grup adverbial ocupă poziția sintactică de circumstanțial: *Am adunat mulți curioşi* $[_{GAdv}$*înainte-*$[mi]_{CI}]_{CircLoc}$.

2.2. Reinterpretarea termenului dominat de locuțiunea prepozițională

Analizând receptarea propusă de GLR I 1966, Iordan și Robu combat teoria regimului prepozițional mobil, susținând că este contradictorie. Ei propun nu doar o reașezare a elementelor din paradigma pronumelului personal, ci și o reevaluare a statutului locuțiunii în asemenea contexte: „Noi vom considera că formele neaccentuate ale pronumelui personal atunci când au poziție adnominală şi funcţionează ca determinante ale numelor care intră în sintagmă, sunt forme ale cazului genitiv.” (Iordan şi Robu 1978: 414).Dumitru Irimia 1978 completează interpretarea cu distincția dintre pronumele personal formă neaccentuată în genitiv, respectiv pronumele reflexiv, formă neaccentuată în genitiv. Omonimia creată este rezolvată prin apelul la context: dacă se subordonează direct verbului, pronumele funcționează drept complement în dativ (*Îmi spune minciuni. Îmi spun minciuni.*), dacă stă lângă prepoziție, va fi în cazul genitiv

BDD-V1640 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

(*În juru-mi am trasat un cerc.* – pronume reflexiv; *În juru-mi ai trasat un cerc.* – pronume personal).

2.3. Neactualizarea regimului cazual de genitiv

Argumente privind anularea regimului prepoziţional de genitiv se aduc în gramatica clujeană (Neamţu 1999, 2006-2007). G. G. Neamţu afirmă că formele pronominale stau în dativ (numai dativul şi acuzativul au forme neaccentuate de pronume personal) şi nu sunt impuse de prepoziţie cu regim de genitiv: „Româna are numai prepoziţii cu regim monocazual, respectiv cu regim genitival, datival, acuzativ. Nu există, ca în unele limbi, prepoziţii care, în funcţie de natura verbului cu care se construiesc, să impună dativ sau acuzativ.” (Neamţu 1999: 158). Apariţia formelor conjuncte de pronume personal nu se datorează, aşadar, prepoziţiei, ci altor factori gramaticali. Avem de-a face, prin urmare, cu un caz de rangul 1 (caz flexionar), fără legătură propriu-zisă cu prepoziţia. De asemenea, sensul posesiv al pronumelului duce la lectura acestuia drept dativ posesiv. Ideea este reluată în articolul „O clasificare categorial-relaţională a atributului. Cu adnotări”, unde autorul propune două citiri ale structurii: dativul este relator în interiorul structurii, în timp ce prepoziţia funcţionează ca element subordonator faţă de un regent extern grupului; trebuie avută în vedere posibilitatea reconsiderării statutului morfologic al unităţii-centru de grup – prepoziţiile şi locuţiunile prepoziţionale de genitiv îşi consolidează trăsăturile nominale şi pot fi considerate substantive semiindependente.

3. Alternativă de interpretare – locuţiune prepoziţională + pronume personal sau substantiv cu prepoziţie + pronume în dativ posesiv?

Pornim de la observaţia că locuţiunea prepoziţională „în jurul” are în componenţă o prepoziţie cu regim de acuzativ şi un substantiv provenit din latinescul „gyrus”: „JUR, jururi, s.n. Spaţiu în mijlocul căruia se află cineva sau ceva; împrejurime; vecinătate” (DEX 1998: 551). Cu acelaşi sens, termenul se regăseşte în structura unor cuvinte sau a unor locuţiuni: *în/prin jur* – locuţiune adverbială (din împrejurimi, dimprejur), *de jur împrejur* – locuţiune adverbială (din toate părţile), *împrejur* – adverb de loc (*îm+pre+jur*), *împrejurul* – prepoziţie cu regim de genitiv, *de jur împrejurul* – locuţiune prepoziţională cu regim de genitiv etc. Diferenţa dintre locuţiunea adverbială şi cea prepoziţională se realizează formal prin prezenţa elementului omonim cu articolul hotărât „(u)l”. Acesta a primit în gramatica românească interpretări diferite: articol propriu-zis cu funcţie de diferenţiere (GLR I 1966), deictice (Iordan şi Robu 1978), segmente cu valoare derivativă (Ciompec 1985), formant (Pană Dindelegan 2003).

Se ştie că locuţiunea reprezintă un grup de cuvinte cu grad mare de stabilitate, aspect evident atât la nivel formal (proba inserţiei, proba schimbării topicii), cât şi la cel al semnificaţiei (echivalenţa cu un alt cuvânt). În ceea ce priveşte specificul locuţiunii prepoziţionale, trebuie remarcat faptul că aceasta face parte din categoria elementelor lexicale, dat fiind sensul puternic şi comportamentul gramatical: „[...] grup fix de cuvinte, incluzând elemente străine de clasa prepoziţiei (adverb, substantiv etc.), care funcţionează ca neanalizabil, îndeplinind global, funcţiile prepoziţiei: de legare a două componente în cadrul propoziţiei şi de ierarhizare, adică de

BDD-V1640 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

așezare a unuia dintre ele într-o poziție de subordonare.” (DȘL 1997: 380). Este cert că transformarea grupurilor de cuvinte în locuțiuni prepoziționale se produce în timp, fapt ce determină păstrarea caracteristicilor morfologice ale termenilor ce o alcătuiesc. În cazul analizat, prepoziția simplă *în* reprezintă centrul sintactic în cadrul locuțiunii, regizând un termen care are, cel puțin formal, trăsături nominale[2]. Comportamentul substantival se relevă și la nivel sintagmatic: asocierea cu pronume personal în dativ$_1$ este similară structurii formate din substantiv + clitic de dativ cu sens posesiv: *În juru-i gânduri se înalță. – Pe fața-i zâmbete se văd.* De asemenea, așa-zisa locuțiune prepozițională poate guverna un adjectiv pronominal în acuzativ cu aspect acordat: *În jurul său plutesc roiuri de fluturi.*[3] O altă caracteristică nominală se relevă în construcțiile cu pronume semiindependent dublant: *În jurul tău și al ei plutesc roiuri de fluturi.*[4] Dublarea nu este posibilă atunci când structura este urmată de dativ posesiv: **În juru-mi și al ei plutesc frunze.* la fel ca în construcțiile cu substantiv **Pe fața-i și a ta zâmbete se văd.* Totodată, relația de genitiv este redată cu ajutorul prepoziției funcționale atunci când termenul dominat este neflexibil sau este însoțit de un determinant cu formă fixă, antepus: *În jurul a foarte mulți pomi s-au pus pietre. !În jurul la trei pomi s-au pus pietre.* Similar se concretizează această relație în cadrul grupurilor nominale: *Este mama a doi copii/la doi dintre ei.*

[2]Lucrările de gramatică mai vechi sesizează comportamentul substantival al prepozițiilor/locuțiunilor cu regim de genitiv: Tim. Cipariu notează în 1854 că unele adverbe primesc articol, ceea ce le conferă „regimea” propriu substantivelor. Pentru ilustrarea afirmației alege structuri formate din prepoziție și adjective pronominale posesive, sesizând prezența acordului: „in.deretulu mieu, lui, de-desuptulu mieu, in-launtrulu mieu (cu articol masculin); in aintea mea, in apoia mea, a supr’a mea” (p. 195); G. Hill și Tiktin observă conversiunea de la adverb la prepoziție, explicând forma de genitiv a substantivului asociat cu prepoziția prin receptarea termenului ca substantiv: „[...]când nu avem prepositii pentru a exprima unele raporturi, luăm adverbe, precum sînt: *înainte, îndărăt, în sus, în jos, asupră, dedesupt, împotrivă*, șcl., și punem lîngă dînsele articolul nominalu și le dăm cu chipul acesta forma de substantive, din care causă se și pune substantivele după dînsele în cazul genitivu,” (Hill 1861: 107); „Unele adverbe se întrebuințează drept prepoziții, fiind urmate de altă prepoziție, ca *aproape de, afară de, alăturea cu, împreună cu, afară din, acasă la*, parte articulându-se ca și cum ar fi substantive și cerând după ele genitivul (sau un pron. posesiv), ca *înlăuntrul, deasupra, dedesuptul, înaintea, înapoia, îndărătul, împotriva* (modern *încontra*), *în jurul, jur împrejurul.*” (Tiktin 1945: 136);

[3] Posesivul din structura cu prepoziție-centru de grup a este citit de gramaticile actuale ca pronume în genitiv, ceea ce înseamnă că această construcție nu mai este considerată o abatere: „În GPrep, posesivul care apare după prepoziție are statut de pronume (nu de adjectiv), funcționând contextual ca un pronume personal în genitiv: *contra **mea**, dedesubtul **său**.*” (GBLR 2010: 530).

[4] Gramaticile impun ca normă utilizarea pronumelui semiindependent: „În construcțiile cu două complemente în genitiv aflate în relație de coordonare, impuse de prepoziții/locuțiuni prepoziționale precum *dedesubtul, deasupra, înaintea, înapoia, în fața, în jurul, împotriva, contra*, este necesar să se utileze marca *al (a)* la al doilea membru al relației: *Dedesubtul mașinilor și al carelor erau instalate bombe.* (incorect: *Dedesubtul mașinilor și carelor erau instalate bombe.*)” (GBLR 2010: 330). Considerăm că această coordonare a prepoziției cu pronumele semiindependent reprezintă un argument pentru reevaluarea statutului așa-ziselor prepoziții de genitiv – pronumele își procură referința din termenul exprimat anterior pe care îl dublează. Totodată pronumele reprezintă centrul de grup pentru al doilea nominal cu formă de genitiv, prin urmare, acesta nu este „complement” al prepoziției.

BDD-V1640 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

În loc de concluzii:

Structura „în juru-mi" prezintă în limba română actuală, atât particularităţi prepoziţionale, cât şi trăsături substantivale. Calitatea de locuţiune prepoziţională este dată de coeziunea primelor elemente – prepoziţia cu regim de acuzativ „în" şi substantivul „jurul" –, de sensul unitar pe care îl are, de capacitatea de a guverna nominale cărora le impune cazul genitiv, formă articulată şi topica fixă. Asocierea cu un clitic pronominal de dativ cu sens posesiv relevă faptul că structura își păstrează valențele substantivale. În sprijinul acestei ipoteze, am adus următoarele argumente: capacitatea grupului de a guverna un adjectiv pronominal posesiv în acuzativ, necesitatea inserării unei prepoziții de tip funcțional în situația în care nominalul gurvernat are formă neflexibilă sau se asociază cu un termen invariabil antepus, dublarea locuțiunii prin pronume semiindependent în situațiile de falsă coordonare a termenilor dominați de structura „în jurul".

BIBLIOGRAPHY:

DEX 1998 = *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Ediția a II-a, Editura univers enciclopedic, București.

DȘL 1997 = Bidu-Vrânceanu, Angela, Călăraşu, Cristina, Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaş, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela (1997), *Dicţionar general de ştiinţe ale limbii*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.

GALR I 2008 = Pană Dindelegan, Gabriela (coord.) (2008), *Gramatica limbii române*, vol. I-II, Editura Academiei Române, Bucureşti.

GBLR 2010 = Pană Dindelegan, Gabriela (2010) (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, Editura Univers enciclopedic gold, Bucureşti.

GLR I 1966 = *** (1966), *Gramatica limbii române*, vol. I, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti.

Avram, Mioara (1986), *Gramatica pentru toţi*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti.

Ciompec, Georgeta, Dominte, Constantin, Forăscu, Narcisa, Guţu Romalo, Valeria, Vasiliu, Emanuel (1985), *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia.* (sub coordonarea acad. Ion Coteanu), Ediţie revizuită şi adăugită, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Cipariu, Tim. (1854), *Elemente de limba română după dialecte şi monumente vechi*, Tipariulu Sem. Dicesanu, Blasiu.

Crişan, Alexandru, Dobra, Sofia, Sâmihăian, Florentina (2013), *Limba română. Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Humanitas, Bucureşti.

Hill, G. (1861), *Gramatica limbei latine în comparaţia cu limba Română*, Ediţia a IV-a, Imprimeria Statului numită Nifon, București.

Hristea, Theodor (1981), (coord. şi autor principal), *Sinteze de limba română*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, Ediţia a II-a.

BDD-V1640 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

Iordan, Iorgu, Robu, Vladimir (1978), *Limba română contemporană*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.
Irimia, Dumitru (1987), *Structura gramaticală a limbii române. Numele şi pronumele. Adverbul*, Editura Junimea, Iaşi.
Metea, Alexandru (2003), *Limba română esenţială*, Ediție revăzută și adăugită, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea.
Mihuţ, Lizica (1995), *Limba Română Contemporană. Morfologia. Sinteze* Universitatea „Aurel Vlaicu" din Arad, Facultatea de Teologie, Seria Cursuri Universitare.
Mihuţ, Lizica (1996), *Gramatica limbii române. Sinteze. Exerciţii*, Editura Multimedia, Arad.
Mihuţ, Lizica, Miuţa, Bianca (2007), *Limba Română. Sinteze şi exerciţii,* EdituraUniversităţii *Aurel Vlaicu*, Arad.
Neamţu, G. G. (1999), *Teoria şi practica analizei gramaticale*, Editura Excelsior, Cluj-Napoca.
Neamţu, G.G. (2006-2007), „O clasificare categorial-relaţională a atributului în limba română. Cu adnotări", în *Dacoromania*, p. 111-145.
Pană Dindelegan, Gabriela, (2003), *Elemente de gramatică; Dificultăţi, controverse, noi interpretări*, Humanitas Educaţional, Bucureşti.
Rădulescu, Mariana (1995), „Despre regimul sintactic al prepoziţiilor şi locuţiunilor prepoziţionale", în *Limba şi literatura română*, Anul XXIV, nr. 1 (ianuarie-martie), Bucureşti, p. 9-13.
Tiktin, H (1945), *Gramatica română, Etimologia şi sintaxa*, Ediția a III-a revăzută de I.-A. Candrea, Editura Tempo, Bucureşti

BDD-V1640 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)